Felsefenin Bireysel ve Toplumsal İşlevlerinin Sorgulanması ve Tartışılması

Felsefenin bireysel (kendini tanıma, eleştirel düşünme, özgürleşme) ve toplumsal işlevlerini sorgular. · Felsefi düşüncenin demokrasi, insan hakları ve bilimsel gelişmelere katkısını tartışır. · 21. yüzyılın güncel sorunları (yapay zekâ etiği, biyoetik, ekoloji, dezenformasyon) karşısında felsefenin rolünü değerlendirir.

HATIRLAYALIM

- Felsefenin bireysel işlevleri; insanın kendini tanımasını, önyargı ve dogmalardan kurtularak kendi aklıyla özgürce düşünmesini sağlamaktır.
- Felsefenin toplumsal işlevleri; demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulculuk (hoşgörü) kültürünün kuramsal zeminini kurmaktır.
- Yapay zekâ etiği, biyoetik, iklim krizi ve post-truth (hakikat ötesi) çağda bilgi kirliliği felsefenin güncel sorgulama alanlarıdır.

1 EŞLEŞTİRME

Felsefenin işlevlerini ve güncel uygulama alanlarını açıklamalarıyla eşleştiriniz.

FELSEFENİN BİREYSEL VE TOPLUMSAL İŞLEVLERİ

Bireysel İşlevler	Toplumsal İşlevler
Kendini tanıma ve anlam arayışı	Demokrasi ve insan hakları zemini
Önyargıdan arınıp özgür düşünme	Çoğulculuk ve barış kültürü

d 1. Bireysel İşlev

b 2. Toplumsal İşlev

a 3. Yapay Zekâ Etiği

c 4. Biyoetik

a) Otonom algoritmaların kararlarında sorumluluk ve adalet sorgulaması

b) Demokrasi, insan hakları ve birlikte yaşama kültürünün inşası

c) Genetik müdahale, klonlama ve yaşam hakkı sınırlarının tartışılması

d) Bireyin önyargılardan arınıp kendi aklıyla eleştirel ve özgür düşünmesi

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevleriyle ilgili ifadeleri Doğru/Yanlış olarak belirleyiniz.

TOPLUMSAL DÖNÜŞÜMDE FELSEFENİN ROLÜ

İnsan Hakları	Hukuk Devleti	Hoşgörü	Bilim Kültürü
Doğuştan eşit onur	Kuvvetler ayrılığı	Farklılıklara saygı	Özgür araştırma

	D	Y
Felsefi düşünce bireye dezenformasyona (bilgi kirliliğine) karşı eleştirel direnç kazandırır.	✓	
Felsefe yalnızca soyut kavramlarla ilgilenir, toplumsal yaşam ve hukukla hiçbir bağı yoktur.		✓
Farklı fikirlerin şiddetsiz ve hoşgörüyle bir arada yaşaması felsefi çoğulculuk kültürüyle beslenir.	✓	
Bilimlerin felsefeden ayrılmasıyla birlikte felsefenin bilimlerle ilişkisi tamamen sona ermiştir.		✓

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Sokrates'in 'Sorgulanmamış yaşam, yaşanmaya değer değildir.' sözü felsefenin öncelikle hangi bireysel işlevine işaret eder?

BİREYSEL ÖZGÜRLEŞME BASAMAKLARI

Kendini Tanı	Aklını Kullan	Tutarlı Düşün
Sokratesçi sorgulama	Kant: Sapere aude	Kavramsal berraklık
Bilinçli yaşam	Dogmaları aşma	Rasyonel karar

A) İnsanın kendini tanıması ve yaşamın anlamını bilinçle sorgulaması

B) Toplumsal yasaların mahkemeler aracılığıyla zorla uygulanması

C) Deneysel laboratuvar verilerinin matematiksel formüle dökülmesi

D) Geleneksel kalıpların hiçbir eleştiri yapılmadan kabul edilmesi

4 KISA CEVAP

Aydınlanma filozofu Kant'ın 'Kendi aklını kullanma cesaretini göster!' (Sapere aude) çağrısı bireyi hangi durumdan kurtarmayı amaçlar?

DOGMATİK TUTUM VE FELSEFİ TUTUM

Dogmatik Tutum	Felsefi / Eleştirel Tutum
Kalıpları sorgulamadan kabul eder	Kanıt ve gerekçe arar
Manipülasyona ve önyargıya açıktır	Düşünsel bağımsızlık sağlar

Dogmatizmden, önyargılardan ve başkalarının güdümünde düşünme.

5 TABLOYU TAMAMLA

Felsefenin bireysel, toplumsal ve 21. yüzyıl işlevleri tablosundaki boşlukları tamamlayınız.

İşlev Alanı	Temel Kazanımı	Somut Örneği
Bireysel Boyut	Eleştirel ve bağımsız düşünme	Manipülasyonu fark etme
Toplumsal Boyut	Demokrasi ve hukuk devleti zemini	İnsan hakları bildirgeleri
Bilimsel Boyut	Yeni bilimlere ve etiğe kaynaklık	Fizik, psikoloji ve sosyolojinin doğuşu
21. Yüzyıl Etiği	Teknoloji ve doğa krizlerini sorgulama	Yapay zekâ ve çevre etiği

6 SIRALAMA

Sosyal medyada karşılaşılan şüpheli bir haberi felsefi ve eleştirel tutumla değerlendirme adımlarını sıralayınız.

DEZENFORMASYONA KARŞI ELEŞTİREL FİLTRE

1. Şüphe Et	2. Kaynak Sor	3. Mantık Ölç	4. Yargıya Var
Hemen inanma, dur	Kanıt güvenilir mi?	Safsata var mı?	Gerekçeli sonuç

2 İddianın kaynağını, kavramların anlamını ve kanıtların güvenilirliğini sorgulama

1 Haberin uyandırdığı ani duygusal tepkiye kapılmadan iddiaya şüpheyle yaklaşma

3 Sunulan argümanda mantıksal çelişki veya safsata (akıl yürütme hatası) olup olmadığını denetleme

4 Karşıt görüşleri de inceleyerek gerekçelendirilmiş rasyonel bir yargıya ulaşma

7 EŞLEŞTİRME

21. yüzyılın güncel felsefi sorun alanlarını temel sorularıyla eşleştiriniz.

21. YÜZYIL GÜNCEL FELSEFİ SORUNLARI

Yapay Zekâ Etiği	Biyoetik	Çevre Etiği	Post-Truth
Algoritmik sorumluluk	Genetik müdahale sınırı	İklim ve doğa hakkı	Hakikat arayışı

a 1. Yapay Zekâ Etiği

b 2. Çevre Felsefesi (Ekoloji)

d 3. Biyoetik

c 4. Dijital Epistemoloji

a) Otonom bir araç kaza yaptığında ahlaki ve hukuki sorumluluk kime aittir?

b) İnsanın doğaya ve gelecek kuşaklara karşı ahlaki ödevleri nelerdir?

c) Sahte içerik ve yankı odaları çağında doğru bilgiye nasıl ulaşılır?

d) İnsan embriyosu üzerinde gen düzenleme teknolojisi nereye kadar uygulanabilir?

8 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği günümüzde felsefi ve etik sorgulamanın neden vazgeçilmez olduğunu açıklayınız.

BİLİM-TEKNOLOJİ VE FELSEFİ ETİK

Bilim ve Teknoloji	Felsefe ve Etik
Nasıl yapılır sorusunu çözer	Ne için ve hangi sınırla sorar
Muazzam teknik güç üretir	İnsan onurunu ve doğayı korur

Bilimsel gücün insan onuruna ve doğaya zarar vermesini önleyen.

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

John Locke, Montesquieu ve Rousseau gibi filozofların 'kuvvetler ayrılığı, doğal haklar ve toplumsal sözleşme' fikirleri tarihte neyi sağlamıştır?

FELSEFEDEN MODERN DEMOKRASİYE

Felsefi Kuramlar (17-18. yy)	Toplumsal Sonuçlar
Locke, Montesquieu, Rousseau	Anayasal demokrasi ve haklar
Toplumsal sözleşme ve özgürlük	Adil ve eşit yurttaşlık

A Modern demokratik anayasaların ve insan haklarının doğuşunu

B Orta Çağ skolastik düşüncesinin Avrupa'da güç kazanmasını

C Felsefenin tüm üniversite müfredatlarından çıkarılmasını

D Bireysel düşünce özgürlüğünün mutlak monarşiye devredilmesini

10 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları uygun kavramlarla tamamlayınız.

dogmatizm · post-truth · eleştirel · çoğulculuk

1. Bir iddiayı kanıt ve mantık süzgecinden geçirerek değerlendirmeye ___eleştirel___ düşünme denir.
2. Farklı inanç ve görüşlerin barış içinde bir arada yaşaması ilkesine ___çoğulculuk___ adı verilir.
3. Nesnel olguların yerini duygusal manipülasyonların aldığı döneme ___post-truth___ (hakikat ötesi) denir.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ

'Felsefe karın doyurmaz ama ruhu ve aklı özgürleştirir.' sözüyle vurgulanan temel düşünce hangisidir?

A Felsefenin değeri maddi çıkarda değil, düşünsel yetkinleşmededir.

B Felsefe ekonomik üretimi doğrudan yöneten bir mühendisliktir.

C Pratik faydası olmayan hiçbir düşünsel etkinliğe yer verilmemelidir.

D Yalnızca biyolojik gereksinimleri karşılamak mutluluk için yeterlidir.

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarından yararlanarak kavramları yazınız ve felsefenin toplumsal yaşamda koruduğu şifre değeri bulunuz.

İddiayı desteklemek için sunulan gerekçeli kanıt dizisi — A R G Ü M A N

Halkın kendi kendini yönetmesine ve eşit haklara dayanan rejim — D E M O K R A S İ

Doğru düşünme ve geçerli çıkarım kurallarını inceleyen disiplin — M A N T I K

Felsefenin sorgulama aracı olarak kullandığı düşünsel yeti — A K I L

İyi, kötü, ödev ve sorumluluk kavramlarını inceleyen felsefe dalı — E T İ K

Farklı düşüncelere saygı gösterip bir arada yaşama tavrı — T O L E R A N S

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

___ADALET___